

літописців книжкових видань з метою інформування інших бібліотек щодо надрукованих у державі видань; утворено Бібліографічний Інститут з метою розвитку наукової бібліографії та формування висококваліфікованих фахівців-бібліотекарів тощо. Ідеї цих проектів були закладені у попередньому періоді державотворення – у часи Центральної Ради та Української Народної Республіки, та продовжені у наступному періоді – за часів Директорії. Зокрема, було реалізовано наміри щодо створення Книжкової палати, прийнято Закон «Про обов’язкову надсилку друкарнями, літографіями, металографіями та іншими подібними закладами до повітових комісарів усіх видань» тощо. Це дозволяє сформулювати тезу щодо наступності державної політики щодо розвитку бібліотечної справи Української Держави у період 1917–1920 рр.

Література:

1. Воронько Л. О. Українське державотворення в добу Гетьманату 1918 року: роль та значущість діяльності П. Скоропадського. *Державне управління: теорія та практика*. 2016. № 1. С. 3–20. URL: http://www.e-patp.academy.gov.ua/2016_1/3.pdf (дата звернення: 10.10.2020).
2. Концепція діяльності Бібліотеки. Офіційний веб-сайт Національної бібліотеки ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/4698> (дата звернення: 10.10.2020).
3. Пиріг Р. Українська гетьманська держава 1918 року : історичні нариси. Київ : [б.в.], 2011. 336 с.
4. Цит. за: Приходько Л. Внесок Олександра Грушевського у розбудову бібліотечної справи Української держави у 1917–1918 рр. *Бібліотечний вісник*. 2004. № 4. С. 23–30.
5. Доповідна записка В. Л. Модзалевського щодо необхідних та першочергових завдань *Архівно-бібліотечного відділу*. URL: https://cdiak.archives.gov.ua/v_100_rokiv_arkhivnii_systemi_v_Ukraini.php (дата звернення: 10.10.2020).

Гаврилова Регіна Вадимівна

бакалавр І к., факультету журналістики

Національного університету

«Одеська юридична академія»

Наук. керівник. - асистент кафедри історії держави і права К.П. Ченкова

УКРАЇНОМОВНЕ ПИТАННЯ В ДЕРЖАВОТВОРЧІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПАВЛА СКОРОПАДСЬКОГО

Якщо під терміном «український народ» ми розуміємо етнічних українців, які сформувалися на конкретних географічних теренах України (її

етнічних землях), що об'єднані спільним походженням, політичною і етнічною історією, традиціями, звичаями, мовою, етнічною самосвідомістю та самоназвою, культурою тощо, то під визначенням «українська нація» ми маємо на увазі етнополітичну спільноту, до складу якої входить як титульний український етнос, так і різноманітні етнічні меншини (росіяни, євреї, поляки, німці та ін.), що довгий час мешкають на українських етнічних землях і усвідомлюють себе громадянами Української держави та активно сприяють її розбудові [6, 27].

Як відомо, однією з головних етновизначальних ознак будь-якого народу є його рідна мова. Доля української мови як і багатовікове буття її носіїв українців – важка і терниста. Скільки б не говорилося і писалося про мелодійність, милозвучність, чарівність і старовинність нашої мови один лише аспект буття українського етносу, а саме бездержавність і перебування його у складі інших держав–метрополій перетворював солов'їну в то зіпсовану польську, чи то спотворену російську (так зване «малоросійське наречіє»), одним словом другосортну мову рабів і холопів [1, 112].

До честі Павла Скоропадського, він розумів велике значення української мови для етнічних українців. За доби Гетьманату українська мова офіційно почала впроваджуватися на всіх рівнях. Так, у серпні 1918 р. очільник Української Гетьманської Держави ухвалив закон «Про обов'язкове вивчення української мови та літератури, а також історії та географії України у всіх середніх школах» [2, 78]. Проте не завжди така політика знаходила підтримку у суспільстві. Зокрема, в Одесі українська мова традиційно не була популярною серед переважної більшості городян, її впровадження зустрічало пасивний опір [3, 278].

Разом з тим, гетьман з гордістю наголошував: *«Я люблю російську мову, українці її терпіти не можуть; щонайменше, вдають, що не люблять її; я люблю середню Росію, Московщину – вони переконані, що ця країна огидна; я вірю у велике майбуття Росії, якщо тільки вона перебудується на нових началах, де всі би частини у вирішенні питань мали би однаковий голос і де б не*

було б того, як зараз, наприклад, коли в Москві у відомих колах дивляться на Україну, як господар дивиться на робітника; українці такому майбутньому не вірять...» [4, 229].

Павло Скоропадський вважав, що мирне співіснування і співпраця російської мови, культури тощо з українськими звичаями і традиціями можливе, потрібне й корисне для обох слов'янських народів. Зокрема він наголошував: *«Українці постійно говорять про те, що я використовував російські сили для створення України. Так сталося тому, що одними лише українськими силами неможливо було створити щось вартісне. Дійсно культурний клас українців дуже мало чисельний. Це і є бідою українського народу. Є багато людей, які гаряче люблять Україну і бажають їй культурного розвитку, проте самі ці люди російської культури, і вони, піклуючись про українську культуру, ні на йоту не зрадять російській...» [4, 233].*

При цьому гетьман помилково продовжував наполягати на підтримці культурних зв'язків з Росією: *«Наскільки я вважаю необхідним, щоби діти вдома і в школі говорили тією ж мовою, якою мати їх навчала, знали би у дрібницях історію своєї України, її біографію, наскільки я вважаю необхідним, щоби українці працювали над створенням своєї власної культури, настільки я вважаю безглуздим і згубним для України відірватися від Росії, особливо у культурному відношенні. При існуванні у нас і вільному розвитку російської та української культури ми можемо розквітнути, якщо ж ми тепер відмовимося від першої культури, ми будемо лише підстилкою для інших націй і ніколи нічого великого створити не зуміємо.» [4, 234].*

Проте, на превеликий жаль, П. Скоропадському так і не вдалося досягти міжетнічного порозуміння і загальнонаціональної злагоди. Не можуть, апріорі, люди з великоросійським мисленням і переконаннями створити незалежну, самостійну, демократичну українську державність. Скільки вони не будуть її будувати, стільки в них буде, врешті-решт, виходить чергова Російська імперія, чи щось на її кшталт. Ось так сталося і з розвитком української мови у добу Гетьманату П. Скоропадського [5, 42]. Це підтверджують слова очевидця і

безпосереднього учасника тих подій В. Винниченка: *«Хоч воно і декларувалося, що державною мовою на Україні є тільки українська мова, а тим часом вища судова інституція, Сенат, більшістю голосів постановила, що й руська мова повинна вважатися державною мовою... Хоч заявлялось, що на провінції також повинна скрізь українська мова бути урядовою, а тим часом українців урядовців скрізь було викинено, або арештовано, або навіть розстріляно, а замість них настановлено відомих істино-руських людей...»* [1, 67].

На думку П. Христюка в Українській Гетьманській Державі збільшилися чисельність проросійські налаштованих партій та їх періодичних видань, також розпочався відвертий русифікаторський похід проти української мови, освіти, загострювалась напруженість між патріотичними українськими силами й проросійськими (Великомосковськими), на бік яких став П. Скоропадський. [7, 84-86].

Аналізуючи державотворчу діяльність П. Скоропадського, можна дійти висновку, що УГД зазнала краху, перш за все, через світоглядно-державницькі погляди гетьмана. Хоча він походив зі славетного козацького роду, але як особистість Павло Петрович сформувався в умовах Російської імперії, і поза нею він себе не уявляв. Саме тому українськість для нього було лише формою, тоді як російська великодержавність – його змістом і сутністю. Зі знищенням царської влади у свідомості Скоропадського сталася світоглядна криза, він як був монархістом, так ним і залишився, але політичні реалії вже були зовсім іншими [6, 69].

Отже, завдяки державотворчій діяльності Павла Скоропадського відбулися позитивні зрушення й зміни в житті українського народу. Насамперед, це стосується розвитку і впровадження української мови в усі сфери тогочасного соціуму, особливо в освіту, культуру та науку. Разом з тим, слід зауважити, що не завжди реформи П. Скоропадського щодо впровадження української мови були послідовно-українськими, іноді вони були

суперечливими, і перебували під тиском як об'єктивних так і суб'єктивних причин.

Павло Скоропадський хотів, щоб українська мова, культура і сама Україна, як країна існувала. Він хотів впроваджувати українську мову у суспільство, але в нього була одна помилка – він не зміг відділитися від Російської імперії і зробити Україну незалежною. Тому напевно українську мову ще так довго принижували, скажемо так. П. Скоропадський напевно вважав, що Україна – це частина Росії, але такого ніколи не було і не буде. Гетьман спокійно казав, що любить російську мову, коли наш народ так хотів свободу української мови. Він вважав, що українська мова, культура й російська повинні існувати разом, але це неправильно, бо український народ завжди хотів, хоче і буде хотіти бути незалежним.

Література:

1. Винниченко В. Відродження нації (Історія української революції: mareць 1917 р. — грудень 1919 р.). Книга Роду, 2008.
2. Литвин В.М., Мордвінцев В.М., Слюсаренко А.Г. Історія України. К., 2002.
3. Музичко О.Є. Ставлення російської інтелігенції Одеси до проблеми розвитку української мови у 1917-1919 роках // Південь України: етноісторичний, мовний, культурний та релігійний виміри. Одеса, 2007. С. 278-284.
4. Павло Скоропадський. Спогади. Кінець 1917 – грудень 1918. К., Філадельфія. 1995.
5. Реєнт О. Павло Скоропадський. К., 2003.
6. Фігурний Ю. С. Державотворча та етнонацієтворча діяльність українського гетьмана Павла Скоропадського в українознавчому вимірі. К., НДІУ. 2008. 128 с.
7. Христюк П. Замітки і матеріали до історії української революції 1917–1920 рр. Відень, 1921. Т. 3.

Даниленко Анастасія Вікторівна

бакалавр 1 к., 2 гр. факультету

міжнародно-правових відносин

Національного університету «Одеська юридична академія»

Наук. керівник – доцент Н.В. Єфремова

РОЛЬ П. СКОРОПАДСЬКОГО В ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО КОЗАЦТВА У 1918 РОЦІ

Серед багатьох сторінок історії періоду 1917 - 1918 рр., що мали вплив на загальноукраїнське життя, виділяється історія відродження та організації